

KS § 33

KS KF/2020:275 - 210

Yttrande över förslag till Regionplan för Skåne 2022-2040

Ärendebeskrivning

Region Skåne har sänt ut sitt förslag till regionplan för Skåne på samråd. 2019 fick Region Skåne enligt Plan- och bygglagen som andra region i Sverige, tillsammans med Region Stockholm, uppdraget att upprätta en regionplan. På samma sätt som kommunens översiktsplan inte är juridiskt bindande så är inte heller regionplanen det utan ska ses som vägledande för efterföljande planering. Länsstyrelsen har tidigare uttryckt sig att de ser på regionplanen som Skånes 34:e översiktsplan. Målet med planen är enligt Region Skåne att den ska vara ett verktyg för att stärka Skånes utveckling som flerkärnig arbetsmarknads- och bostadsregion och utgöra en gemensam grund som underlättar samordning av fysiska strukturer över kommungränserna. Målåret för planen är 2040 men den innehåller även en utblick mot år 2050. Regionplanen består av fem delar: mål och förutsättningar, utvecklingsinriktning, tematiska fördjupningar, genomförande och uppföljning samt konsekvensbedömning. Avsnittet Utvecklingsinriktning beskriver Region Skåne själv som regionplanens kärna. Här finns flerkärnighetsmodellen med planeringsstrategier och en strukturkarta. Samrådstiden pågår mellan 1 december 2020 och 30 april 2021. Under hösten 2021 ska planen ställas ut för granskning och därefter antas av Regionfullmäktige i juni 2022.

Samhällsplaneraren har lämnat förslag till yttrande.

Ärendet har behandlats vid planledningsgruppen 2021-03-10, § 6.

Beslutsunderlag

- Protokoll från planledningsgruppen 2021-03-10 § 6
- Skrivelse från planeringsavdelningen 2021-03-01
- Remissyttrande. Förslag från Planeringsavdelningen 2021-03-01
- Följebrev från Region Skåne
- Regionplan för Skåne. Samrådsförslag

Kommunstyrelsen beslutar följande:

- Lomma kommun lämnar följande yttrande:

Inledning

Det är med tillförsikt som Lomma kommun ser på arbetet Region Skåne gör med förslaget till regionplan för Skåne. En samlad planering för hela Skåne är positivt och kommer att ge tyngd exempelvis åt de utvecklingsfrågor som Region Skåne väljer att driva nationellt. En regionplan skulle också kunna ge kraft åt den regionala

KOMMUNSTYRELSEN

2021-03-24

utvecklingen och få skånska aktörer att arbeta mot samma mål. Lomma kommun tycker därför att Region Skåne har ett hållbart resonemang när de i regionplanen skriver att "Eftersom regionplanen ska vara vägledande för den efterföljande kommunala planeringen är det viktigt att den valda tidshorizonten inte är för kortsiktig." Det är klokt att regionen resonerar kring det ansvar de tar på sig i och med en regionplan.

Det finns emellertid en olycklig formulering i Målbildens inledande stycke där det formuleras att "vi skåningar ska kunna bo i en kommun, arbeta i en annan och ha våra fritidsaktiviteter i en tredje". Rådande pandemisituation pekar på att vår närmiljö är av stor vikt för att kunna hantera vardagslivet och hälsan genom att ha tillgång till gröna rekreativa miljöer. Det finns också ett stort värde i att vilja stanna. Formuleringen ger också en obalanserad bild i förhållande till våra danska grannar och integrationen av Öresundsregionen. I inledningen behöver det också läggas till resonemang om generell miljöpåverkan och ekologisk hållbarhet. Regionplanen handlar om hållbar utveckling men det nämns enbart klimat och energifrågor i denna sammanfattning. Övriga miljöaspekter tas upp senare i planen.

Under "Mål, planer och program" saknas Konventionen om biologisk mångfald som Sverige undertecknade 1993. Alla länder som har undertecknat och ratificerat konventionen ska bidra till ett gemensamt arbete för att bevara arter, hållbart nyttja resurser och fördela vinster från genetiska resurser rättvist. Detta gäller ju även på lokal och regional nivå. En ny konvention är under framtagande.

Bebyggelseutveckling

I regionplanen står som planeringsprincip att säkerställa att det finns bostäder som motsvarar behovet i Skåne. Det är en vag formulering som endast indirekt ger stöd för en kommunal utveckling av nya bostäder. Lomma kommun skulle därför vilja lyfta frågan om en regional bedömning av kommunalt bostadsbehov. Om Region Skåne, liksom Region Stockholm, hade gjort en bedömning av det regionala behovet skulle det kunna hjälpa kommunen att göra markanspråk för utbyggnadsområden. Region Stockholm har i sin analys tagit fram tre scenarier för varje kommun i regionen och där det demografiska bostadsbehovet bedöms på nivån låg, bas eller hög. Något liknande för Skåne skulle kunna vara ett sätt att möta det demografiska bostadsbehovet på en regional nivå. Ett sådant arbete skulle även uppfylla målet i PBL 7 kap 1 § punkt 6 om att regionen ska "verka för insatser som kan bidra till att det långsiktiga behovet av bostäder kan tillgodoses".

Lomma kommun anser att regionplanens inriktning med byggande i stationsnära lägen är både viktigt och positivt. Det är med tillförsikt som kommunen ser att både Bjärred, Flädie, Lomma och Alnarp pekas ut i kartan som visar kollektivtrafiknoder för strategisk bebyggelseutveckling. Lomma kommuns ambition med sin översiktliga planering är att samla, förtäta och förädla bebyggelse i strategiska kollektivtrafiknära lägen. Detta är viktigt eftersom en sådan planering ger bästa möjliga förutsättningar för både stadsliv, service och hållbart resande. Inriktningen i regionplanen mot kollektivtrafiknära bebyggelseutveckling är därför mycket viktig att hålla kvar fram till och med en antagen plan.

Utdragsbestyrkande

PB AN

I den strukturkarta som visar Lokala kärnor är Lomma tätort utpekad som lokal kärna. I den förslag till ny översiktsplan som kommunen arbetar med uttrycker planstrategin att "Vi växer flerkärnigt med två jämbördiga men inbördes olika tätortskluster, Lomma/Alnarp och Bjärred/Flädie." Den stora satsningen som pågår just nu vad gäller nya bostadsområden i kommunen är området Bjärreds vångar. Där planeras för cirka 900 nya bostäder med en bra koppling till den kommande tågstationen i Flädie. Samtidigt pågår omvandlingen av Bjärreds centrum där nya bostäder och verksamhetslokaler ska förnya området. Även andra projekt för att skapa nya bostäder, skolor och mötesplatser pågår parallellt i Bjärred. Lomma kommun anser därför att det inte är tillräckligt att peka ut en lokal kärna per kommun, speciellt inte med strategin om det flerkärniga Skåne som huvudinriktning för regionplanen. Bjärred bör därför också markeras som en lokal kärna även om orten inte är klassad som centralort.

Ett helhetstänkande kring bebyggelseutveckling

I planeringsstrategin "Stärka mångfalden av attraktiva och hälsofrämjande livsmiljöer med tillgång till rekreation" saknas den viktiga delen om urbana värmeöar och grönskans temperaturutjämnande effekt. En fråga som borde engagera då den så starkt kan kopplas till hälsa, särskilt för den äldre befolkningen. Frågan göms under den tematiska delen under bebyggelseutveckling och bör där utvecklas. Även här kan man lyfta blicken för att integrera biologisk mångfald med klimatanpassning för högre kvaliteter och mångfunktion i bebyggelsemiljön.

Fortsatt under rubriken "Stärka mångfalden av attraktiva och hälsofrämjande livsmiljöer med tillgång till rekreation" anges att attraktiva livsmiljöer ska erbjudas såväl i städer och tätorter som på landsbygden och att nya miljöer som skapas behöver vara socialt hållbara och skapas utifrån människans behov. Här behöver ordet livsmiljöer förklaras och även att det tydliggörs att begreppet geografiskt endast omfattar bebyggda miljöer så att inte övriga arter hanteras utifrån ett socialt hållbarhetsperspektiv. I samma avsnitt står också att "Alla ska ha nära till grönområden av bra kvalitet och det ska vara enkelt att nå naturen genom hållbart och kollektivt resande." Här kan man mycket väl lägga till att en målsättning borde vara att det rörliga friluftslivet ska kunna ta sig till dessa målpunkter. Detta kan då knytas ihop med ovanstående strategi och även bidra till den mångfunktion av ytor som behövs för att nå hållbar markanvändning.

Näringslivsutveckling

Lomma kommun undrar om Region Skåne har några planer på att till granskningsförslaget utveckla delen om näringsliv och besöksnäring. Viktiga frågor att ta upp vore om Region Skåne har arbetat med lokalisering av exempelvis energikrävande nya etableringar och om man över huvud taget tänker sig några sådana i Skåne. En annan viktig fråga är hur mycket verksamhetsmark som det finns behov av och om Region Skåne kan komma att ta fram en prognos för framtida behov. En annan aspekt på näringslivet och som knyter an till resonemanget ovan angående energitunga etableringar, är ifall man tänker sig någon slags regionala zonerings över var det lämpar sig att placera olika typer av verksamheter.

Energi och digital infrastruktur

Planeringsprincipen "Främja utveckling av elnäten på alla nivåer" bör omformuleras så att den stämmer bättre med beskrivningen, nu låter det delvis som om elnät ska utvecklas oavsett vad. I planeringsprincipen utbyggnaden av fossilfri energiproduktion anges vindkraft, djupgeotermi, förnybar gas och biogas. Här bör även solceller samt nyttjande av spillenergi nämnas. Det bör tillkomma en planeringsprincip om effektivisering och minskad energiförbrukning (de första stegen i energitrappan). Det är av mycket stor vikt att Region Skåne tar ställning kring energibristen i regionen och även tar mer ansvar för det i planen. Speciellt viktigt är detta kopplat till diskussionen i avsnittet om näringslivsutveckling och möjligheten för befintliga företag att utvecklas eller nya etableras.

Under rubriken "En planering som möjliggör hållbar tillväxt" i sista stycket om elförsörjningen bör fler infallsvinklar nämnas som en del i hur Skåne blir försörjt av el. Fortsatt lokal utbyggnad av sol- och vindkraft samt möjligheten med energieffektivisering bör kommenteras som en del i resurs och säkerhet på lång sikt. Här kan även teknikutvecklingsområdet kring vätgas synliggöras. De kommande åren kommer EU att satsa 430 miljarder euro på vätgas som förnyelsebar energikälla.

I avsnittet digital infrastruktur är fokuset endast på fiber. Även 5G-utbyggnad bör tas upp som möjlig lösning på vissa platser.

Infrastruktur och transporter

I planeringsprinciperna för transporter uttalas att tågtrafiken och regionala superbussstråk har en särskilt stor strukturbildande roll. Naturligtvis är det mer strukturbildande med tågtrafik men Lomma kommun menar att även att reguljär regionbusstrafik är strukturbildande, speciellt där tågtrafik inte finns. Det är därför viktigt att inte alltför lättvindigt lägga ner eller lägga om en regionbusslinje eftersom även den är av stor vikt för resenärer som anpassar sitt resande efter dessa linjer.

Det förs allmänna diskussioner om det behöver byggas en ny rangerbangård i Skåne eller ej. Vill Region Skåne att en ny rangerbangård ska byggas och i så fall i vilket läge? Detta är mycket viktiga framtidsfrågor eftersom placeringen kommer att påverka godsflödena. Kartan som hör till avsnittet om transporter hade behövt peka ut detta samt de konsekvenser som uppkommer. Beroende på hur godsflödena kan komma att se ut kan ett nytt yttre godsspår behöva anläggas och det behöver då pekas ut i regionplanen, gärna på en strukturkarta för framtida bangårdar och godstransporter.

I planeringsstrategin Stärka tillgängligheten och binda samman Skåne anges att "Omställningen till ett klimatneutralt och energisnålt transportsystem ska innefatta såväl högre nyttjande av sjöfart och järnväg som fordon med fossilfria drivmedel". Infrastrukturen för tankning av fossilfria drivmedel bör nämnas i detta stycke, det är en av planeringsprinciperna för hållbart resande. En ytterligare planeringsprincip bör tillkomma gällande infrastruktur för tankställen med fossilfria bränslen till godstransporter. Inom planperioden kommer sannolikt vätgas växa som ett potentiellt drivmedelsalternativ till tunga transporter.

Havsplanering

Havet och kusten är precis som man säger ett område som behöver utvecklas i det regionala arbetet. Ett sätt att synliggöra detta i kartmaterialet hade varit att visa vilka delar som idag saknar havsplan eller förslag till havsplan.

Gröna och blå strukturer

Det saknas en genomgående en röd tråd för den blågröna infrastrukturen i dokumentet. På samma sätt som delarna om den tekniska infrastrukturen visar sammanhangen i ett internationellt/ regionalt perspektiv med förflyttningssvägar och trender, kunde samma analys gjord för den blågröna infrastrukturen och även med klimatförändringens påverkan på arternas möjligheter till förflyttning norrut. Då kan man tydliggöra och problematisera bristerna på ett annat sätt samtidigt som denna analys hade hjälpt kommunerna i både förståelse och orsakssambanden kring den blågröna infrastrukturens utvecklingsbehov. Man skulle samtidigt vilja se ett resonemang i varje avsnitt som knyter ihop frågorna, på det sättet skulle det också vara tydligare hur man kan genomföra de förändringar som efterlyses. I planeringsstrategierna hade det fungerat väl att under "Stärka tillgängligheten och binda samman Skåne" även resonera kring tillgängligheten till det blågröna såväl som sammanlänkningen av områden och möjligheterna för det rörliga friluftslivet, men även sammanlänkning av stad och landsbygd. I den tanken ryms också affärsmöjligheter för landsbygden och möjligheter att bo kvar även utan att vara markägare i stor skala. Vissa strukturer som finns med i karta för blågrön infrastruktur saknas i mark- och vattenanvändningskartan.

I stycket under rubriken "Planera för en god miljö och en hållbar resursanvändning" står det att den blågröna infrastrukturen ska garantera bevarandet av arter med positiva ekonomiska, ekologiska och sociala effekter för samhället. Detta är en mycket olämplig formulering då den anger att alla tre hållbarhetsaspekterna ska vara uppfyllda för att bevara en art vilket med stor säkerhet skulle utesluta större delen av det liv som inte tillhör den övre delen av näringskedjan. Det förutsätter också att det skulle gå att skaffa sig ett kunskapsunderlag som detta, något som är omöjligt då det enbart finns fragmentarisk kunskap i exempelvis form för vissa arter i vissa miljöer för den typen av analys.

Med fördel kan man även förtydliga att de gröna ytor som finns ska värnas men även utvecklas genom att de ges utrymme i planeringen, sammanlänkas och kvalitetsmässigt stärks. Förtätning innebär att fler människor ska rymmas på samma ytor, varför vikten av tillgång till gröna miljöer måste ytterligare värnas och kvalitén förstärkas om våra framtida bostadsområden ska utgöra hälsosamma livsmiljöer.

Generellt saknas ofta det regionala perspektivet i resonemangen under den blågröna fördjupningen, både i planeringsprinciperna och kartmaterialet. Ett viktigt syfte med regionplanen är att samordna regionerna över regiongränserna och detta bör synliggöras i kartmaterialet likaväl som i texterna där det ofta står om samordningen mellan kommunerna.

KOMMUNSTYRELSEN

2021-03-24

Under avsnittet om regionala grönområden och stråk saknas en stringens kring att områden/stråk kan ha antingen naturvärden eller friluftslivsvärden eller båda samtidigt. Det bör avspeglas även i principerna där man ibland enbart skriver det ena. Ekosystemtjänster bör omnämnas i planeringsprinciperna gällande Regionala grönområden. I den planeringsprincip som omfattar tillgång till rekreation kan det uppfattas som att fokus ligger på parkmiljöer. Det är av stor vikt att inkludera värdet av bevarande och utveckling av naturområden för rekreationen i Skåne. Alternativt förtydligas att rekreation och friluftsliv hanteras i strategin "Planera för en god miljö och en hållbar resursanvändning".

Under "vatten i landskapet" bör även ett resonemang kring torka finnas med. Här kunde även en text om Vattenatlas.se finnas med då regionen kommer att vara delaktig i projektet att lägga in alla Skånes kommuner i detta kommunikations- och planeringsverktyg.

Rubriken "Blågrön infrastruktur" verkar inte stämma med kartan som enligt legend och text enbart visar grön infrastruktur och samband. Marina miljöer runt Skånes kust har inte inkluderats, avgränsningen bör förtydligas. Även då det i texten då det anges att "Grönområden av regional betydelse med stora ekologiska och rekreativa värden ligger främst i de centrala och norra delarna av Skåne, kring åsarna, sjöarna och i mellanbygden". Detta gäller också den tekniska fördjupningen med tillhörande karta. Havet och kusten hanteras i den tekniska fördjupningen men detta är inte tydligt i den övergripande delen av planen.

Klimatanpassning

Det är positivt att man belyser nödvändigheten av klimatanpassning men skrivningarna kunde varit skarpare och utöver ovanstående också ge exempel på riskanalys och skadeverkningar.

I dagsläget förflyttar sig växtzonerna norrut med en hastighet av en meter i timmen på grund av klimatförändringarna. Detta kommer att få stora konsekvenser på Skånes natur och näringslivsförutsättningar inom vår livstid. Detta behöver också synliggöras i planen då det kan innebära stora strukturella omvälvningar och förändrad markanvändning på regional nivå. Det kommer också i stor utsträckning att påverka vattenanvändning och vattenresurser. En annan fråga som påverkar kommunal planering är hur utvecklingen av regional grönstruktur ska ske i denna kontext samt hur jordbruksmarkens långsiktiga bevarande som resurs ska säkras. Dessa frågor bör få större tyngd i dokumentet. Det är också särskilt lämpligt att detta synliggörs i högre utsträckning, då det kan kopplas till flera av Region Skånes sektorsområden som t ex hälso- och sjukvård samt näringsliv och regional tillväxt. Här kan även samverkan och samordning samt behovet av olika ekonomiska stödformer till Skånes kommuner gällande klimatanpassningsåtgärder lyftas.

Utvecklingsinriktning

Ett annat område som påverkar utvecklingen av Skåne är sjukvården och vilken hälso- och sjukvård som ska finnas i exempelvis lokala kärnor. Här har Region Skåne stora möjligheter att konkret bidra till målet om ett flerkärnigt Skåne i och med de beslut

Utdragsbestyrkande

Pm M

KOMMUNSTYRELSEN

2021-03-24

som fattas om vilka vårdenheter som ska lokaliseras var. Att alla lokala kärnor har ett visst utbud av vård och att alla regionala kärnor kan behålla mindre eller medelstora sjukhus bidrar både till antalet arbetstillfällen och dagbefolkning på orten. Detta möjliggör för boende över hela Skåne att faktiskt kunna bo kvar både i mindre orter och på landsbygden. Motsatsen är att koncentrera all vård till de större städerna Malmö, Lund, Helsingborg med följderna att befolkningen får längre till vård och att arbetstillfällen utanför de större städerna försvinner. Givetvis spelar möjligheter för rekrytering och specialisering in, men detta är ett område där Region Skåne själv har möjlighet att påverka om utvecklingen ska gå mot ett flerkärntigt eller fåkärntigt Skåne.

Miljökonsekvensbeskrivningen

Det anges (MKB s.61) att "Den samlade bilden av planförslaget är att de negativa konsekvenserna står i proportion till de nyttor som uppstår för de som bor och verkar i regionen, om planförslaget genomförs". I figuren samlad bedömning (MKB s.3) verkar balansen dock skev mellan ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet. Särskilt anmärkningsvärt är att sammanslagen negativ miljöpåverkan på biologisk mångfald i Skåne accepteras.

StoryMaps

Avslutningsvis tycker Lomma kommun att det är positivt med en presentation av regionplanen i StoryMaps. Den digitala visningen inbjuder till läsning även för den som är intresserad av men kanske inte så insatt i, fysisk planering. Det finns dock en del tillgänglighetsaspekter som kan behöva förbättras inför granskningsförslaget. Vissa kartbilder förblir relativt små även om man klickar för att förstora dem. För att ge läsaren ett mervärde kan gärna lite mer information kring statistiken läggas till. Som exempel skulle bildtexten till kartbilderna om försörjningskvot kunna förklara mer kring måttet och resonera om vad som är önskvärt och i vilken riktning trenden går för tillfället. När regionplanen är antagen vore det positivt om planeringsunderlaget finns att ladda ner digitalt. Detta skulle underlätta planeringsarbetet i de skånska kommunerna.

Övrigt

Lomma kommun vill skicka med en uppmaning att se över ordvalen för att ytterligare tydliggöra viss problematisering. Relativt ofta används jordbruksmark som begrepp i resonemang om allemansrättsligt otillgänglig mark. Här kan det vara bättre att byta till "intensivt brukad mark", då det kan vara lika allemansrättsligt omöjligt att vistas i en intensiv produktionsskog. Detta tydliggör då även en problematik som kan uppstå på landsbygd där en promenad med barnvagn kräver bilfärd. Oexploaterad används ibland för obebyggd mark, men en intensivt brukad mark är också exploaterad.

Sändlista
Region Skåne
Planeringsavdelningen

Utdragsbestyrkande

03 00